

Zorginspectie en MeMoQ

Monitoringinstrument in de praktijk

Inspiratiedag VVSG 27 april 2017

Inhoud

- ▶ **Het onderzoek MeMoQ en zijn 4 opdrachten**
 - Pedagogisch raamwerk
 - Wetenschappelijke meting
 - **Monitoringinstrument**
 - Zelfevaluatie- instrument
- ▶ **Zorginspectie en het onderzoek MeMoQ**
 - Appreciatie
 - Vernieuwend
 - Traject inspecteurs
 - Testfase 2016
- ▶ **De impact van het monitoringinstrument op de inspectiepraktijk**
- ▶ **Hoe aan de slag**
- ▶ **Pedagogische norm**
- ▶ **Vragen?**

Het onderzoek MeMoQ

- ▶ In **opdracht** van Kind en Gezin
- ▶ **Vertegenwoordiging van alle stakeholders**
 - o.a. **klankbordgroep** met vertegenwoordiging van sector
- ▶ Waarvoor staat de naam **MeMoQ**?
 - **Meten (Me)** en **Monitoren (Mo)** van de pedagogische **Kwaliteit (Q)**
- ▶ Alle **informatie over het onderzoek MeMoQ** op de website van Kind en Gezin
 - <http://www.kindengezin.be/kinderopvang/sector-babys-en-peuters/pedagogische-aanpak/memoq-algemeen/>

Concreet (2013-2016)

Een samenwerking tussen de **Vakgroep Sociaal Werk en Sociale Pedagogie Ugent** en het **Expertisecentrum Ervaringsgericht Onderwijs KULeuven** in opdracht van Kind en Gezin

► Het ontwikkelen van

Pedagogisch raamwerk

- ▶ Wat is pedagogische kwaliteit?
- ▶ Uitgewerkt in een **pedagogisch raamwerk**
 - bondige tekst
 - geen handleiding, niet voorschrijvend
 - richtinggevend en inspirerend (*wat en waarom, niet hoe*)
 - voor groeps- en gezinsopvang (0 tot 3 jaar)
 - inspanningsverbintenis, geen resultaatsverbintenis of beoordeling van kwaliteit op basis van 'meting' van kinderen (geen eindtermen cf. onderwijs)
- ▶ <http://www.kindengezin.be/img/pedagogische-raamwerk.pdf>

Wetenschappelijk meetinstrument nulmeting

- ▶ **1. Hoe ervaren kinderen de setting?**
 - Hoe voelen ze zich? Is het interessant voor hen?
- ▶ **2. Hoe is de kwaliteit van de interacties?**
 - tussen kinderen en volwassenen en
 - tussen kinderen onderling?
- ▶ **3. Hoe is de kwaliteit van de omgeving?**
- ▶ **4. Wat beïnvloedt dit?**
- ▶ **5. Hoe ervaren ouders deze kwaliteit?**

Wetenschappelijk meetinstrument nulmeting

HOE gemeten?

- observaties met wetenschappelijke instrumenten
- vragenlijsten voor verantwoordelijken
- vragenlijsten voor ouders

Afgenomen in 400 opvanglocaties

- ▶ 200 gezinsopvang
- ▶ 200 groepsopvang

Resultaten

<http://www.kindengezin.be/kinderopvang/sector-babys-en-peuters/pedagogische-aanpak/memoq-nulmeting/>

Voorwaarden nieuwe instrumenten

- ▶ **Focus op relevante (zichtbare) aspecten van pedagogische kwaliteit**
- ▶ **Alle instrumenten**
 - in dezelfde lijn met het pedagogisch raamwerk
 - **betrouwbaar en valide**
 - **gebruiksvriendelijk, efficiënt en werkbaar**
 - aangepast aan de Vlaamse context en gedragen door de sector (via klankbordgroep)
 - plaats voor de visie van de organisatie

Monitoringinstrument voor Zorginspectie

▶ In het monitoringinstrument komen **6 dimensies** aan bod (cfr. nulmeting)

→ **Observatie in een leefgroep**

→ Invalshoek **kinderen**

▶ **Dimensie 1 Welbevinden** - het **positieve gevoel** dat een kind heeft als de situatie waarin het zich bevindt tegemoetkomt aan zijn basisbehoeften

▶ **Dimensie 2 Betrokkenheid**- de **intensiteit** van de activiteit die zich uitdrukt in de concentratie en het geboeid bezig zijn bij het opdoen van sleutelervaringen

→ Invalshoek **interactie kinderen -volwassenen en kinderen onderling**

▶ **Dimensie 3 Emotionele ondersteuning**- de manier waarop de volwassenen **sensitief** en **responsief** omgaan met de kinderen.

Monitoringinstrument voor Zorginspectie

- ▶ **Dimensie 4 Educatieve ondersteuning** - de manier waarop de volwassenen de ervaringen en de initiatieven van de kinderen **spiegelen, uitbreiden** en zo de kinderen maximale ontplooiingskansen bieden op alle ervaringsgebieden, met bijzondere aandacht voor de **kwaliteit van feedback en taalbevordering**
- **Dimensie 5 Kwaliteit van de omgeving** - de mate waarin de omgeving **rijk en gevarieerd** is en zo de ervaringsgebieden ondersteunt. Omgeving dient daarbij ruim opgevat te worden en dekt het **aanbod en de organisatie**

Monitoringinstrument voor Zorginspectie

Bevraging kinderbegeleiders

- **Dimensie 6 Samenwerking met gezinnen en respect voor de maatschappelijke diversiteit**- de mate waarin de opvang **samenwerkt met ouders** in de opvoeding van kinderen en kinderen in contact brengt met de **maatschappelijke diversiteit**

Monitoringinstrument voor Zorginspectie

- ▶ **Iedere dimensie** is opgebouwd uit verschillende **indicatoren**
 - iedere indicator wordt gescoord op een 4 – puntenschaal
- ▶ **Per dimensie een eindscore van 1 tot 4**
 - op basis van de scores op de indicatoren van de dimensiescore
 - ▶ score 1= onvoldoende
 - ▶ score 2= nipt voldoende
 - ▶ score 3= goed
 - ▶ score 4= uitstekend

Monitoringinstrument voor Zorginspectie

▶ Duur van de afname

- ▶ observatie van eerste 5 dimensies (2u)
- ▶ bevraging van dimensie 6 (+/- 30 min)

▶ <http://www.kindengezin.be/kinderopvang/sector-babys-en-peuters/pedagogische-aanpak/memoq-instrument-zorginspectie/>

Zelfevaluatie- instrument voor de opvanglocatie

- ▶ Ontwikkeld voor de opvanglocaties op basis van **dezelfde 6 dimensies/invallshoeken** als het monitoringinstrument
- ▶ Gebruik van het instrument geeft de mogelijkheid de 6 dimensies van pedagogische kwaliteit in de leefgroepen te **verkennen, beoordelen en verbeteren**
- ▶ Het instrument geeft per dimensie ondersteuning met **voorbeelden, tips, duiding voor bijsturing**
- ▶ <http://www.kindengezin.be/kinderopvang/sector-babys-en-peuters/pedagogische-aanpak/memoq-zelfevaluatie-instrument/>

Appreciatie van het onderzoek door Zorginspectie

Voor het opzet en het verloop van het onderzoek

→ Positieve ervaring

- ▶ traject en samenwerking
- ▶ betrokkenheid van alle stake-holders – zorgt voor gedragenheid
- ▶ de uitwerking van het monitoringinstrument
- ▶ instrument testen in opvanglocaties

Wat is vernieuwend?

- **Belangrijk** is de **afstemming** van het monitoringsinstrument met
 - het pedagogisch raamwerk (=pedagogisch referentiekader)
 - de wetenschappelijke meting (nulmeting)
 - het zelfevaluatie- instrument
- **Gemeenschappelijke taal** tussen alle instrumenten
- **Holistische benadering** ('gemiddeld' kind, 'gemiddelde' handelingen)

Wat is vernieuwend?

→ Opbouw van het instrument

- ▶ vertrekt vanuit de **praktijk/proceskwaliteit**
- ▶ 6 dimensies = **ruime kijk**
- ▶ **kindperspectief** staat centraal/
ervaringen van de kinderen
- ▶ ervaringen **'gemiddeld' kind**

Traject inspecteurs

- ▶ **Vorming/training van alle inspecteurs - door onderzoekers (10- tal dagen)**

- versterken van de professionaliteit
- inhoudelijke verdieping in pedagogisch raamwerk en 6 dimensies

- ▶ **Toets van alle inspecteurs- waarom?**

- belang van het kijken met 'dezelfde' bril
- door onderzoekers afgenomen
- a.h.v. beoordelen van beeldmateriaal

- ▶ **Gebruikersgroep van inspecteurs**

- feedback geven aan onderzoekers tijdens de ontwikkelingsfase

Traject inspecteurs

- ▶ **Vorming/training en toets**
 - verplicht traject voor iedere inspecteur die met het instrument aan de slag wil
- ▶ **Vervolgtraject van training/vorming en supervisie**
 - blijvend bewaken dat de focus/bril van de inspecteurs correct blijft

Testfase monitoringinstrument 2016

▶ **Waarom een testfase?**

- testen van het ontwikkelde instrument (i.f.v. betrouwbaar en valide –gebruik in de praktijk)
- praktijkervaring voor de inspecteurs en de opvanglocaties

▶ **Afname in 258 opvanglocaties**

- (groepsopvang en gezinsopvang) – veel kandidaten waarvoor dank!

▶ **Inspecteurs en opvanglocaties geven**

- uitgebreide **input** aan de onderzoekers **over de ervaringen met het instrument**
- **heeft geleid tot aanpassingen**

Testfase monitoringinstrument 2016

▶ Bevraging van de opvanglocaties door Zorginspectie (in de 2de fase (121 locaties))

→ 75 reacties waarvan 16 anoniem

→ Bevraging over

→ Introductie instrument bij aanvang afname

▶ **Akkoord/eerder akkoord: 71/75**

→ Feedback over de vaststellingen na afname

▶ **Akkoord/eerder akkoord: 60/75**

→ Verslag

▶ **Akkoord/eerder akkoord: 48/75**

→ Nieuwe inzichten?

▶ **Akkoord/eerder akkoord: 49/75**

→ Gaat men er mee aan de slag?

▶ **Akkoord/eerder akkoord: 55/75**

Testfase monitoringinstrument 2016

▶ Wat behouden bij de communicatie?

- Introductie en het geven van feedback (structuur)
- Kort 'wenmoment' aan aanwezigheid van inspecteur in leefgroep
- Verslaggeving met illustraties op niveau van indicatoren

▶ Wat voegen we toe aan de verslaggeving?

- Leeswijzer over het instrument en de afname
- Score per dimensie met illustratie op niveau van indicatoren
- Link met zelfevaluatie-instrument (voor duiding, voorbeelden)

Hoe wordt het monitoringinstrument ingezet door Zorginspectie?

- ▶ **Vanaf juni 2017** is afname mogelijk
- ▶ **Vervangt andere inspecties niet = aanvullend**
 - andere aspecten van de regelgeving blijven we ook inspecteren
- ▶ **Onaangekondigd**
- ▶ Afname is mogelijk **op ieder moment van de dag**
= momentopname
- ▶ Komt **niet bij ieder inspectiebezoek** aan bod
- ▶ **Afname dimensie 6 op een ander moment** dan de eerste 5 dimensies

Hoe wordt het monitoringinstrument ingezet door Zorginspectie?

▶ Verslaggeving

- **Geen apart inspectieverslag bij afname**
- **Bij afname monitoringinstrument**
 - ▶ **aparte rubriek in het inspectieverslag**
 - ▶ **leeswijzer in de betrokken rubriek over het instrument en aanpak**
 - ▶ **contextgegevens van de leefgroep**
 - ▶ **per dimensie de score met illustraties (=geen exhaustieve opsomming van voorbeelden of beschrijving van wat geobserveerd werd)**
 - ▶ **link met zelfevaluatie- instrument opnemen**
 - ▶ **in deze rubriek wordt niet gesproken over tekorten/aandachtspunten**

Impact op inspectie

- ▶ **Duur** van een inspectie wordt **langer** bij afname van het monitoringinstrument
- ▶ **Andere aspecten van de regelgeving blijven we ook opvolgen**
 - tekorten vorige bezoeken
 - tekorten bv. op pedagogische aspecten (art. 31) kunnen geformuleerd worden, los van de afname van het monitoringinstrument

Hoe aan de slag (als organisator)?

- ▶ **Kind en Gezin neemt initiatief naar ondersteuning** - zie website Kind en Gezin/ nieuwsbrieven
- ▶ **De afname gebeurt in de opvanglocatie**= observatie van de praktijk in een leefgroep
- ▶ **Link met vergunningsvoorwaarden en verantwoordelijkheden organisator**- zie website Kind en Gezin
 - bv. verbanden zelfevaluatie-instrument en regelgeving Art. 51 van de vergunningsvoorwaarden

Pedagogische norm

- ▶ Opdracht om een **pedagogische norm** te bepalen
→ Art 31 § 3 van de vergunningsvoorwaarden
- ▶ Zorginspectie stelt vast en **Kind en Gezin gaat met de vaststellingen aan de slag = verantwoordelijk voor handhaving**
- ▶ **Onderzoek MeMoQ legt basis voor de norm**
- ▶ **Kind en Gezin bereidt regelgeving voor tegen begin 2018**

Pedagogische norm

▶ Kind en Gezin wil

- waarderen (score 3 en 4 op een dimensie)
- inspanningsverbintenis (score 2 op een dimensie)
- opvolgingstraject (score 1 op een dimensie)

- bovenstaande wordt **niet toegepast op de scores in 2017**

▶ Informatie over hoe Kind en Gezin handhaving op de norm ziet

<http://www.kindengezin.be/kinderopvang/sector-babys-en-peuters/pedagogische-aanpak/memoq-pedagogische-norm/>

Wat is het doel?

- ▶ **Doel= goede pedagogische kwaliteit voor de kinderen**
- ▶ **Afname monitoringinstrument door Zorginspectie geeft**
 - indicatie over de kwaliteit van de pedagogische praktijk in de kinderopvanglocatie a.h.v. een **gevalideerd en betrouwbaar instrument**
- ▶ **Gebruik het signaal om**
 - wat goed is te **borgen**
 - wat minder goed is te **verbeteren**
- ▶ **Het zelfevaluatie- instrument geeft alle informatie, hulp om aan de slag te gaan (eventueel met ondersteuning)**
 - voorafgaand aan een afname
 - alsook achteraf om te weten hoe men kan verbeteren

Contactgegevens

▶ **Adres:**

DEPARTEMENT WELZIJN VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN
Zorginspectie
Koning Albert II-laan 35 bus 31,
1030 Brussel

▶ **Tel. 02/553 34 34**

▶ **contact@zorginspectie.be**

Vragen?

Vlaanderen
is zorgzaam samenleven

Bijlage:

Verloop van een inspectiebezoek

- **Toelichting over de werkwijze/verloop van de inspectie**
- **Gesprekken** met verantwoordelijke/aanspreekpersoon/
medewerkers
- **Observatie** van de werking in de leefgroep(en) **kan a.h.v.
het monitoringinstrument**
- **Bezoeken** van lokalen van de opvang
- **Documenten** inkijken
- **Vaststellingen bespreekt de inspecteur** met
gesprekspartner(s)- positieve en negatieve vaststellingen
- Mogelijkheid voor de geïnspecteerde om **toe te lichten of te
nuanceren**
- **Afronding van het bezoek**